

Lægemidler der giver spytkirteldysfunktion

ATC-klassifikation af medicin

INTRODUKTION

Tabellen indeholder en oversigt over lægemidler, der med høj eller moderat evidensstyrke, er rapporteret at kunne forårsage xerostomi, nedsat spytkretion eller subjektiv sialoré. Lægemidlerne er klassificeret i henhold til ATC-systemet (Anatomical Therapeutic Chemical Classification System), dvs. inddeling efter deres virkemåde og indholdsstoffer. Første niveau indeholder i alt 14 hovedgrupper efter anatomiske virkningsområde. I nærværende opgørelse med høj grad af evidens er 9 af disse

hovedgrupper repræsenteret. Det andet niveau angiver terapeutiske undergrupper, tredje og fjerde niveau er henholdsvis farmakologiske og kemiske undergrupper, og femte niveau er selve det kemiske stof. ATC-systemet defineres af WHO Collaborating Centre for Drug Statistics, Oslo, Norge.

Note: Fede typer indikerer høj evidensstyrke; ND, ikke bestemt; ACE, angiotensin-converting enzyme

Første niveau, anatomisk hovedgruppe	Andet niveau, terapeutisk undergruppe	Fjerde niveau, kemisk undergruppe	Femte niveau, kemisk stof	ATC-kode
Fordøjelse og stofskifte	midler for funktionelle gastrointestinale lidelser	syntetiske anti-kolinergika, kvartære ammoniumforbindelser	propranthelein	A03AB05
		belladonnaalkaloider, tertiære aminer	atropin	A03BA01
			hyoscyamin	A03BA03
	belladonnaalkaloider, semisyntetiske, kvartære ammoniumforbindelser	skopolamin/hyoscin	A03BB01	
	antiemetika og midler mod kvalme	andre antiemetika	skopolamin/hyoscin	A04AD01
	antifedme-præparater, eksklusive kostprodukter	centralt virkende antifedmepræparater	fentermin	A08AA01
			dexfenfluramin	A08AA04
			sibutramin	A08AA10
		perifert virkende antifedmepræparater	orlistat	A08AB01
	Serotonin-noradrenalin-dopamin reuptake inhibitorer	tesofensin	ND	
Kardiovaskulære system	hjertemidler	antiarytmika, klasse Ib	mexiletin	C01BB02
	antihypertensiva	methyl dopa	methyl dopa	C02AB01
		imidazolinreceptor agonister	clonidin	C02AC01
	diuretika	thiazider, simple	bendroflumethiazid	C03AA01
		sulfonamider, simple	furosemid	C03CA01
		vasopressinantagonister	tolvaptan	C03XA01
	beta-blokkere	beta-blokkere, non-selektive	timolol	C07AA06
			metoprolol	C07AB02
		atanolol	C07AB03	
	calciumkanalblokkere	dihydropyridinderivater	isradipin	C08CA03
		fenylalkylamin derivater	verapamil	C08DA01
	midler der virker på renin-angiotensin-systemet	ACE-hæmmere, simple	enalapril	C09AA02
lisinopril			C09AA03	
Urogenitalsystem og kønshormoner	urologika	lægemidler for hyppig vandladning og inkontinens	oxybutynin	G04BD04
			propiverin	G04BD06
			tolterodin	G04BD07
			solifenacin	G04BD08
			tropium	G04BD09
			darifenacin	G04BD10
			fesoterodin	G04BD11
			imidafenacin	ND
		alfa-adrenoreceptor antagonist	alfuzosin	G04CA01
			terazosin	G04CA03

Første niveau, anatomisk hovedgruppe	Andet niveau, terapeutisk undergruppe	Fjerde niveau, kemisk undergruppe	Femte niveau, kemisk stof	ATC-kode	
Systemiske antiinfektøse midler	systemiske antivirale midler	proteaseinhibitorer	saquinavir	J05AE01	
		nukleosid og nukleotid revers transcriptase-hæmmere	didanosin	J05AF02	
			lamivudin	J05AF05	
		non-nukleosid revers transcriptase-hæmmere	nevirapin	J05AG01	
		andre antivirale midler	etravirin	J05AG04	
raltegravir	J05AX08				
		maraviroc	J05AX09		
Antineoplastiske og immunmodulerendemedler	antineoplastiske midler	monoklonale antistoffer	bevacizumab	L01XC07	
Muskulo-skeletale system	muskelrelaksantia	andre centralt virkende stoffer	baclofen	M03BX01	
			tizanidin	M03BX02	
cyclobenzaprin			M03BX08		
	midler til behandling af knoglesygdomme	bisfosfonater	alendronat	M05BA04	
Nervesystemet	anæstetika	opioider anæstetika	fentanyl	N01AH01	
	antiepileptika	naturlige opiumalkaloider	morfin	N02AA01	
			dihydrokodein	N02AA08	
		fenylpiperidinderivater	fentanyl	N02AB03	
		oripavinderivater	buprenorphin	N02AE01	
		morfindervater	butorphanol	N02AF01	
		andre opioider	tramadol	N02AX02	
			tapentadol	N02AX06	
		andre antimigrænemidler	clonidin	N02CX02	
	antiepileptika	fedtsyrederivater	natrium valproat/ valproinsyre	N03AG01	
		andre antiepileptika	gabapentin	N03AX12	
			pregabalin	N03AX16	
	anti-Parkinson-midler	dopaminagonister	rotigotin	N04BC09	
	psykoleptika	fenothiaziner med alifatiske sidekæder	klorpromazin	N05AA01	
			perfenazin	N05AB03	
		butyrofenonderivater	haloperidol	N05AD01	
			indolderivater	sertindol	N05AE03
				ziprasidon	N05AE04
				lurasidon	N05AE05
		diazepiner, oxazepiner, thiazepiner og oxepiner	loxapin	N05AH01	
			clozapin	N05AH02	
			olanzapin	N05AH03	
			quetiapin	N05AH04	
			asenapin	N05AH05	
		benzamider	amisulprid	N05AL05	
		litium	litium	N05AN01	
		andre antipsykotika	risperidon	N05AX08	
			aripiprazol	N05AX12	
			paliperidon	N05AX13	
		benzodiazepinderivater (anxiolytika)	clobazam	N05BA09	
	benzodiazepin-relaterede lægemidler	zolpidem	N05CF02		
		eszopiclon	N05CF04		
		zopiclon	N05CF01		
andre hypnotika og sedativa	skopolamin/hyoscin	N05CM05			
	dexmedetomidin	N05CM18			

Første niveau, anatomisk hovedgruppe	Andet niveau, terapeutisk undergruppe	Fjerde niveau, kemisk undergruppe	Femte niveau, kemisk stof	ATC-kode	
Nervesystemet	psykoanaleptika	non-selektive monoamin reuptake-hæmmere	desipramin	N06AA01	
			imipramin	N06AA02	
			amitriptylin	N06AA09	
			nortriptylin	N06AA10	
			doxepin	N06AA12	
			dosulepin	N06AA16	
		selektive serotonin reuptake-hæmmere	fluoxetin	N06AB03	
			citalopram	N06AB04	
			paroxetin	N06AB05	
			sertralin	N06AB06	
			escitalopram	N06AB10	
		andre antidepressiva	bupropion	N06AX12	
			venlafaxin	N06AX16	
			reboxetin	N06AX18	
			duloxetin	N06AX21	
	desvenlafaxin		N06AX23		
	vortioxetin		N06AX26		
	centralt virkende sympatomimetika	methylfenidat	N06BA04		
		dexmethylfenidat	N06BA11		
		lisdexamfetamin	N06BA12		
andre neurofarmaka	lægemidler anvendt ved nikotinafhængighed	nikotin	N07BA01		
	lægemidler anvendt ved alkoholaafhængighed	naltrexon	N07BB04		
	lægemidler anvendt ved opioid-afhængighed	buprenorfin	N07BC01		
ND	ND	dimebon	ND		
		tesofensin	ND		
Respirations-systemet	næsepræparater	anti-allergiske stoffer, eksklusive kortikosteroider	azelastin	R01AC03	
	midler mod obstruktive luftvejsslidelser	antikolinergika	tiotropium	R03BB04	
	systemiske antihistaminer	aminoalkylætere	doxylamin	R06AA09	
			piperazinderivater	cetirizin	R06AE07
			levocetirizin	R06AE09	
		andre systemiske antihistaminer	ebastin	R06AX22	
			desloratadin	R06AX27	
Sanseorganer	oftalmologiske præparater	sympatomimetika i glaukombehandling	brimonidin	S01EA05	
		antikolinergika	atropin	S01FA01	
		andre anti-allergika	azelastin	S01GX07	

Kilde: Wolff A, Joshi RK, Ekström J et al. Medicin-induceret spytkirteldysfunktion og subjektiv sialoré: Et systematisk review sponsoreret af the World Workshop on Oral Medicine VI. Tandlægebladet 2017;121:840-60.

Medicinering med høj evidens

INTRODUKTION

Tabellen indeholder en oversigt over lægemidler, som har høj evidensstyrke i forhold til påvirkning af spytkirtelfunktionen. De kan kategoriseres til følgende otte hovedgrupper (første niveau i ATC-systemet): fordøjelse og stofskifte (A), kardiovaskulære system (C), urogenitale system og kønshormoner (G), antineoplastiske og immunmodulerende stoffer (L), muskulo-skeletale system (M), nervesystemet (N), respirationssystemet (R) og sansorganer (S). Over halvdelen tilhører hovedgruppen nervesystemet (N). Alle præparaterne, bortset fra alendronat, bendroflumethiazid

zin og clonidin, angives at forårsage xerostomi, mens spytkirtelhypofunktion (SGH) er dokumenteret ved sialometri for alendronat, amitriptylin, atropin, bendroflumethiazid, clonidin, fluoxetin, furosemid, oxybutynin, paroxetin, propiverin, skopolamin, sertralin, solifenacin og tolterodin. Sialoré blev registreret som objektive konstateret bivirkning (hypersalivation) ved clozapin, olanzapin og venlafaxin og som et symptom ved quetiapin og risperidon.

Lægemiddel	ATC-kode	Virkningssted og virkningsmekanisme	Antal citeringer vedrørende:				Antal kilder for hvert evidensniveau						Totalt antal publikationer	Referencenumre
			Mundtørhed		Sialoré		A1	B1	A2	B2	A3	B3		
			Xerostomi	SGH	Subjektivt	Objektivt								
Alendronat <i>Anti-knogleresorberende virkning</i>	M05BA04	bisfosonat – hæmmer osteoklastisk knogleresorption	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	13
Amitriptylin <i>Antidepressivum</i>	N06AA09	non-selektiv 5-HT/NE reuptake-hæmmer, antimuskarin	5	1	0	0	0	1	0	3	1	1	6	14-19
Aripiprazol <i>Atypisk antipsykotikum</i>	N05AX12	dopaminstabilisator; partiel dopamin (D2) & 5-HT1A agonist, 5-HT2A antagonist	5	0	0	0	0	1	0	4	0	0	5	20-24
Atropin <i>Gastrointestinale lidelser/Mydratikum</i>	A03BA01, S01FA01	antimuskarin	3	2	0	0	0	1	1	0	1	1	4	14, 25-27
Baclofen <i>Muskelrelaksantikum (centralt virkende)</i>	M03BX01	GABA agonist – reducerer frigivelse af excitatorisk glutamat	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	28
Bendroflumethiazid <i>Svagt diuretikum</i>	C03AA01	hæmmer reabsorption af NaCl i nefronets distale tubuli	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	29
Bevacizumab <i>Antineoplastikum</i>	L01XC07	monoklonalt antistof – hæmmer vaskulær proliferation og tumorvækst	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	30
Brimonidin <i>Antiglaukommiddel</i>	S01EA05	α ₂ -adrenerg agonist	3	0	0	0	0	1	0	0	1	1	3	26, 31, 32
Buprenorphin <i>Opioidanalgetikum</i>	N02AE01, N07BC01	blandet receptorvirkning; κ-opioidantagonist og partiel μ-opioid agonist	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	33
Bupropion <i>Antidepressivum</i>	N06AX12	NE/dopamin reuptake-hæmmer	12	0	0	0	0	5	0	3	0	4	12	34-45
Butorphanol <i>Opioidanalgetikum</i>	N02AF01QR05A90	blandet receptorvirkning; κ-agonist and μ-antagonist	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	46
Citalopram <i>Antidepressivum</i>	N06AB04	selektiv 5-HT reuptake-hæmmer	3	0	0	0	0	1	1	1	0	0	3	34, 48, 49
Clonidin <i>Antihypertensivum/Antimigræne</i>	C02AC01, N02CX02	α ₂ -adrenerg agonist	0	1	0	0	0	1	0	0	1	4	6	14, 50-54
Clozapin <i>Atypisk antipsykotikum</i>	N05AH02	dopamin antagonist, partiel 5-HT & partiel muscarin (M1) agonist, muscarin (M3) antagonist & α ₁ -adrenerg antagonist	2	0	0	7	3	2	1	2	1	0	9	55-63 (57 og 62 er dyreforsøg)
Cyclobenzaprin <i>Muskelrelaksantikum (centralt virkende)</i>	M03BX08	histamin (H1) & muskarin antagonist	4	0	0	0	0	3	0	0	0	0	3	64-66
Dexmethyl-phenidat <i>Psykostimulerende (ADHD)</i>	N06BA11	Indirekte sympathomimetikum & NE/dopamin reuptake-hæmmer	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	67
Dimebon <i>Antidemens</i>	ND	Ukendt virkningsmekanisme – foreslået histamin (H1) & 5-HT antagonist	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	68
Doxylamin <i>Hypnotikum</i>	R06AA09	antihistamin; histamin (H1) & muskarin antagonist	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	69
Duloxetin <i>Antidepressivum</i>	N06AX21	5-HT/NE reuptake-hæmmer	19	0	0	0	0	1	0	10	0	8	19	34, 70-87

Lægemiddel	ATC-kode	Virkningssted og virkningsmekanisme	Antal citeringer vedrørende:				Antal kilder for hvert evidensniveau						Totalt antal publikationer	Referencenumre
			Mundtørhed		Sialoré		A1	B1	A2	B2	A3	B3		
			Xerostomi	SGH	Subjektivt	Objektivt								
Escitalopram <i>Antidepressivum</i>	N06AB10	selektiv 5-HT reuptake-hæmmer	4	0	0	0	0	1	0	2	0	1	4	34, 84, 88, 89
Fentermin <i>Appetithæmmer</i>	A08AA01	frigiver NE og i mindre grad dopamin & 5-HT	3	0	0	0	0	2	0	1	0	0	3	146-148
Fluoxetin <i>Antidepressivum</i>	N06AB03	selektiv 5-HT reuptake-hæmmer	9	1	0	0	0	2	1	3	0	3	9	17, 34, 48, 90-95
Furosemid <i>Stærkt diuretikum</i>	C03CA01	hæmmer NaCl reabsorption i Henles ascenderende slynge	2	3	0	0	2	0	0	0	1	0	3	14, 29, 96
Gabapentin <i>Antikonvulsivum</i>	N03AX12	Foreslået virkningsmekanisme; stimulerer GABA syntese & GABA frigivelse	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	97
Imidafenacin <i>Urologikum – nedsætter blæreaktivitet</i>	ND	antimuskarin	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	98
Imipramin <i>Antidepressivum</i>	N06AA02	5-HT/NE-reuptake-hæmmer, antagonist til histamin (H1), 5-HT, muskarin and α_1 -adrenerge receptorer	2	0	0	0	0	1	0	0	0	1	2	99, 100
Klorpromazin <i>Antipsykotikum</i>	N05AA01	antagonist til dopamin, 5-HT, histamin (H1), muskarin & $\alpha_{1,2}$ -adrenerge receptorer	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	47
Lisdexamfetamin <i>Psykostimulerende (ADHD)</i>	N06BA12	5-HT /NE reuptake-hæmmer	2	0	0	0	0	1	0	1	0	0	2	101, 102
Litium <i>Antipsykotikum</i>	N05AN01	Stemningsstabiliserende; hæmmer dopamin/NE frigivelse & intracellulær Ca^{2+} mobilisering	2	0	0	0	0	1	0	1	1	1	4	103-106 (104 er et dyreforsøg)
Loxapin <i>Antipsykotikum</i>	N05AH01	dopamin/5-HT antagonist	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	107
Methylphenidat <i>Psykostimulerende (ADHD)</i>	N06BA04	indirekte sympathomimetikum, frigivelse af dopamin, & NE/5-HT reuptake-hæmmer	5	0	0	0	0	2	0	2	0	1	5	37, 108-111
Nortriptylin <i>Antidepressivum</i>	N06AA10	NE reuptake-hæmmer, antagonist til histamin (H1), 5-HT, α_1 -adrenerg & muskarin	2	0	0	0	0	1	0	0	0	1	2	97, 112
Olanzapin <i>Atypisk antipsykotikum</i>	N05AH03	antagonist til dopamin, 5-HT, histamin, muskarin & α_1 -adrenerg	10	0	0	1	0	4	1	5	0	1	11	20, 56, 113-121 (120 er et dyreforsøg)
Oxybutynin <i>Urologikum – nedsætter blæreaktivitet</i>	G04BD04	antimuskarin	20	3	0	0	0	7	0	10	0	4	21	122-142 (138-140 er dyreforsøg)
Paliperidon <i>Atypisk antipsykotikum</i>	N05AX13	antagonist til dopamin, 5-HT, $\alpha_{1,2}$ -adrenerge & histamin	2	0	0	0	0	1	0	0	0	1	2	143, 144
Paroxetin <i>Antidepressivum</i>	N06AB05	5-HT reuptake-hæmmer	3	1	0	0	0	1	0	1	0	1	3	34, 41, 145
Perphenazin <i>Antipsykotikum</i>	N05AB03	antagonist til 5-HT, dopamin, histamin (H1), muskarin and α_1 -adrenerge receptorer	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	113
Propantelin <i>Antiperistaltikum/spasmolytikum</i>	A03AB05	antimuskarin	2	1	0	0	0	2	0	0	1	0	3	14, 129, 133
Propiverin <i>Urologikum – nedsætter blæreaktiviteten</i>	G04BD06	antimuskarin	5	1	0	0	0	1	0	2	1	2	6	98, 127, 129, 133, 134, 149 (149 er et dyreforsøg)

Lægemiddel	ATC-kode	Virkningssted og virkningsmekanisme	Antal citeringer vedrørende:				Antal kilder for hvert evidensniveau						Totalt antal publikationer	Referencenumre
			Mundtørhed		Sialoré		A1	B1	A2	B2	A3	B3		
			Xerostomi	SGH	Subjektivt	Objektivt								
Quetiapin <i>Atypisk antipsykotikum</i>	N05AH04	dopamin, 5-HT, $\alpha_{1,2}$ -adrenerg & histamin (H1) antagonist	14	0	2	0	0	12	0	1	0	1	14	103, 113, 116, 144, 150-159
Reboxetin <i>Antidepressivum</i>	N06AX18	NE reuptake-hæmmer, antimuskarin	5	0	0	0	0	1	0	2	0	2	5	85, 160-163
Risperidon <i>Antipsykotikum</i>	N05AX08	antagonist til dopamin, serotonin, histamin (H1) & $\alpha_{1,2}$ adrenerge receptorer	1	0	1	0	0	1	0	0	0	1	2	113, 164
Rotigotin <i>Anti-Parkinson</i>	N04BC09	dopamin & 5-HT agonist, α_2 adrenerg antagonist	2	0	0	0	0	1	0	1	0	0	2	165, 166
Sertralin <i>Antidepressivum</i>	N06AB06	5-HT reuptake-hæmmer	4	1	0	0	0	2	1	0	0	1	4	34, 48, 93, 95
Sibutramin <i>Antidepressivum</i>	A08AA10	Reuptake-hæmmer af NE/5-HT/dopamin	2	0	0	0	0	1	0	1	0	0	2	169, 170
Skopolamin <i>Kvalmemiddel/Sedativum/Gastrointestinale lidelser</i>	A04AD01, N05CM05 A03BB01	muskarin antagonist	2	1	0	0	0	1	0	0	1	1	3	14, 167, 168
Solifenacin <i>Urologikum – nedsætter blæreaktivitet</i>	G04BD08	antimuskarin	9	2	0	0	0	2	0	5	4	0	11	133, 134, 137, 138, 139, 171-176
Tesofensin <i>Appetithæmmer</i>	ND	NE/5-HT/dopamin reuptake-hæmmer	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	177
Timolol <i>Antiglaukom</i>	C07AA06	non-selektiv β -adrenerg antagonist	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	32
Tiotropium <i>Antiastmatikum</i>	R03BB04	forebygger bronkokonstriktion - antimuskarin	2	0	0	0	0	1	0	0	0	1	2	178, 179
Tolterodin <i>Urologikum – nedsætter blæreaktivitet</i>	G04BD07	antimuskarin	19	2	0	0	0	4	1	10	1	3	19	124, 128, 129, 133-135, 138, 142, 180-191 (190 er et dyreforsøg)
Venlafaxin <i>Antidepressivum</i>	N06AX16	NE/5-HT reuptake-hæmmer	8	0	0	1	0	1	0	7	0	0	8	17, 34, 52, 89, 192-195
Verapamil <i>Antihypertensivum/Antiangina</i>	C08DA01	calciumkanalblokker arteriel vasodilator	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	196
Vortioxetin <i>Antidepressivum</i>	N06AX26	5-HT reuptake-hæmmer	2	0	0	0	0	1	0	1	0	0	2	75, 197
Ziprasidon <i>Atypisk antipsykotikum</i>	N05AE04	5-HT, dopamin & α -adrenerg antagonist	3	0	0	0	0	3	0	0	0	0	3	113, 198, 199
Zolpidem <i>Hypnotikum/sedativum</i>	N05CF02	agonist på benzo-diazepine-delen af GABAA receptor, fremmer den hæmmende virkning af GABA	2	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2	200, 201

Kilde: Wolff A, Joshi RK, Ekström J et al. Medicin-induceret spytkirteldysfunktion og subjektiv sialoré: Et systematisk review sponsoreret af the World Workshop on Oral Medicine VI. Tandlægebladet 2017;121:840-60.

Medicinering med moderat evidens

INTRODUKTION

Tabellen indeholder en oversigt over lægemidler, der med moderat evidensstyrke i forhold til påvirkning af spytkirtelfunktionen. Lægemidlerne tilhører følgende syv hovedgrupper (første niveau i ATC-systemet): fordøjelse og stofskifte (A), kardiovaskulære system (C), urogenitale system og kønshormoner (G), systemiske antiinfektive midler (J), nervesystemet (N) og respirationssystemet (R). Lægemidler tilhørende ho-

vedgruppen nervesystemet var også de hyppigst citerede. Xerostomi er en bivirkning ved alle anførte præparater, undtagen clobazam, mens spytkirtelhyppofunktion var rapporteret for darifenacin og metoprolol. Enalapril, haloperidol og methyldopa var fundet associeret til subjektiv fornemmelse af sialoré. Hypersalivation var kun objektivt dokumenteret for clobazam.

Lægemiddel	ATC-kode	Virkningssted og virkningsmekanisme	Antal citeringer vedrørende:				Antal kilder for hvert evidensniveau				Totalt antal publikationer	Referencenumre
			Mundtørhed		Sialoré		A2	B2	A3	B3		
			Xerostomi	SGH	Subjektivt	Objektivt						
Amisulprid <i>Atypisk antipsykotikum</i>	N05AL05	antagonist til dopamin & 5-HT	1	0	0	0	1	0	0	1	2	157, 203 (203 er et dyreforsøg)
Asenapin <i>Atypisk antipsykotikum</i>	N05AH05	antagonist til dopamin, 5-HT, histamin (H1) & $\alpha_{1,2}$ -adrenerge receptorer	2	0	0	0	0	1	0	1	2	115, 204
Atenolol <i>Antihypertensivum/Antiarytmikum</i>	C07AB03	β_1 -adrenerg antagonist	1	0	0	0	0	1	0	0	1	205
Azelastin <i>Antiallergikum</i>	R01AC03	histamin (H1) antagonist	1	0	0	0	0	1	0	0	1	206
Cetirizin <i>Antiallergikum</i>	R06AE07	histamin (H1) antagonist	2	0	0	0	0	1	0	1	2	206, 207
Clobazam <i>Anxiolytikum/Antikonvulsivum</i>	N05BA09	benzodiazepin- fremmer virkning af GABA på receptorer	0	0	0	1	0	1	0	0	1	208
Darifenacin <i>Urologikum – nedsætter blæreaktivitet</i>	G04BD10	antimuskarin	5	1	0	0	1	2	0	3	6	133-135, 137, 138, 171
Desipramin <i>Antidepressivum</i>	N06AA01	foretrukken NE-reuptake-hæmmer	2	0	0	0	1	1	0	0	2	91, 209 (209 er et dyreforsøg)
Desloratadin <i>Antiallergikum/kløestillende</i>	R06AX27	histamin (H1)-antagonist, anti-muskarin	2	0	0	0	0	1	0	1	2	210, 211
Desvenlafaxin <i>Antidepressivum</i>	N06AX23	5-HT & NE reuptake-hæmmer	5	0	0	0	0	3	0	2	5	52, 212-215
Dexfenfluramin <i>Appetithæmmer</i>	A08AA04	frigiver 5-HT	2	0	0	0	0	1	0	1	2	216, 217
Dexmedetomidin <i>Hypnotikum-sedativum</i>	N05CM18	α_2 -adrenerg agonist	1	0	0	0	0	1	0	0	1	218
Didanosin <i>Antiviralt (HIV-1 terapi)</i>	J05AF02	nucleosid analog reverse transcriptase-hæmmer	1	0	0	0	0	1	0	0	1	219
Dihydrokodein <i>Opioid-analgetikum</i>	N02AA08	svag agonist for μ -opioid receptor	1	0	0	0	0	1	0	0	1	220
Dosulepin <i>Antidepressivum</i>	N06AA16	non-selektiv 5-HT/NE reuptake-hæmmer, antimuskarin, anti-histamin (H1)	1	0	0	0	0	1	0	0	1	221
Doxepin <i>Antidepressivum</i>	N06AA12	non-selektiv 5-HT/NE reuptake-hæmmer, antimuskarin, anti-histamin (H1), α_1 -adrenerg receptor antagonist	2	0	0	0	0	1	0	0	1	92
Ebastin <i>Antiallergikum/kløestillende</i>	R06AX22	histamin (H1) antagonist	2	0	0	0	0	3	0	0	3	222-224
Enalapril <i>Antihypertensivum</i>	C09AA02	angiotensin-converting enzy- me(ACE)-hæmmer	2	0	1	0	0	1	0	0	1	205
Eszopiclon <i>Hypnotikum-sedativum</i>	N05CF04	Fremmevirkning af GABA på receptorer	3	0	0	0	0	1	0	2	3	225-227
Etravirin <i>Antiviralt (HIV-1 terapi)</i>	J05AG04	non-nucleoside reverse transcriptase-hæmmer	1	0	0	0	1	0	0	0	1	219
Fentanyl <i>Opioid-analgetikum</i>	N01AH01, N02AB03	stærk μ -opioid receptor agonist	1	0	0	0	0	1	0	0	1	218
Fesoterodin <i>Urologikum – nedsætter blæreaktivitet</i>	G04BD11	antimuskarin	4	0	0	0	0	3	0	1	4	181, 183, 228-

Lægemiddel	ATC-kode	Virkningssted og virkningsmekanisme	Antal citeringer vedrørende:				Antal kilder for hvert evidensniveau				Totalt antal publikationer	Referencenumre
			Mundtørhed		Sialoré		A2	B2	A3	B3		
			Xerostomi	SGH	Subjektivt	Objektivt						
Haloperidol <i>Antipsykotikum</i>	N05AD01	antagonist til dopamin, 5-HT, histamin (H1), muscarin & $\alpha_{(1,2)}$ adrenerge receptorer	230	3	0	0	0	0	1	0	3	14, 29, 96
Hyosciamin <i>Antiperistaltikum/Spasmolytikum</i>	A03BA03	antimuskarin	2	0	1	0	0	2	0	0	2	24, 119
Isradipin <i>Antihypertensivum</i>	C08CA03	calciumkanalblokker – arteriel vasodilator	1	0	0	0	0	1	0	0	1	231
Lamivudin <i>Antiviralt (HIV, hepatitis B)</i>	J05AF05	nucleosid analog reverse transcriptase-hæmmer	1	0	0	0	0	1	0	0	1	205
Levocetirizin <i>Antiallergikum</i>	R06AE09	histamin (H1) receptor antagonist	1	0	0	0	1	0	0	0	1	219
Lisinopril <i>Antihypertensivum</i>	C09AA03	angiotensin-converting enzy- me(ACE)-hæmmer	1	0	0	0	0	1	0	0	1	232
Lurasidon <i>Antipsykotikum</i>	N05AE05	5-HT/dopamin antagonist, α_2 -adrenerg receptor antagonist, partiel 5-HT ₇ -agonist	1	0	0	0	0	1	0	0	1	233
Maraviroc <i>Antiviralt</i>	J05AX09	forebygger indtrængen af HIV I cellerne	1	0	0	0	0	1	0	0	1	234
Methyldopa <i>Antihypertensivum</i>	C02AB01	falsk transmitter; syntese af det mindre potente α -methyl-NE i stedet for NE	1	0	0	0	1	0	0	0	1	219
Metoprolol <i>Antihypertensivum/ Antiarytmikum</i>	C07AB02	β_1 -adrenerg receptor antagonist	2	0	1	0	0	1	0	1	2	50, 53
Mexiletin <i>Antiarytmikum</i>	C01BB02	natriumkanalblokker	1	1	0	0	0	1	1	0	2	14, 235
Morfin <i>Opioid-analgetikum</i>	N02AA01	stærk agonist på μ -receptoren	1	0	0	0	0	1	0	0	1	236
Naltrexon <i>Behandling af alkoholisme</i>	N07BB04	opioid receptor antagonist	2	0	0	0	0	2	0	0	2	237, 238
Natriumvalproat <i>Antikonvulsivum</i>	N03AG01	reducerer nerveexcitabilitet gennem hæmning af indsvining af natriumioner	1	0	0	0	0	1	0	0	1	239
Nevirapin <i>Antiviralt (HIV-1)</i>	J05AG01	non-nucleosid reverse transcrip- tase-hæmmer	1	0	0	0	0	1	0	0	1	114
Nikotin <i>For ryggestop</i>	N07BA01	agonist til nikotin receptorer	1	0	0	0	1	0	0	0	1	219
Orlistat <i>Antifedmemiddel</i>	A08AB01	hæmmer lipase, som nedbryder triglycerider fra kosten	2	0	0	0	0	2	0	0	2	240, 241
Pregabalin <i>Antikonvulsivum via non-GABAerge mekanismer</i>	N03AX16	Reducerer frigivelse af transmitter	1	0	0	0	0	1	0	0	1	169
Raltegravir <i>Antiviralt (HIV-1)</i>	J05AX08	Forhindrer integration af virus DNA i værtskromosomer	3	0	0	0	0	1	0	2	3	242-244
Saquinavir <i>Antiviralt</i>	J05AE01	HIV protease-hæmmer	1	0	0	0	1	0	0	0	1	219
Sertindol <i>Antipsykotikum</i>	N05AE03	antagonist til dopamin, 5-HT og α_1 -adrenerge receptorer	2	0	0	0	0	1	0	1	2	245, 246
Tapentadol <i>Opioid-analgetikum</i>	N02AX06	svag μ -opioid antagonist og neuron NE-reuptake-hæmmer	1	0	0	0	0	1	0	0	1	247
Terazosin <i>Urologikum/antihypertensivum</i>	G04CA03	α_1 -adrenerg receptor antagonist	1	0	0	0	0	1	0	0	1	248
Tizanidin <i>Mod muskelspasmer</i>	M03BX02	frigiver GABA fra rygmarvens inhibitoriske interneuroner, des- uden svag α_2 -adrenerg agonist	2	0	0	0	2	0	0	0	2	28, 249
Tolvaptan <i>Diuretikum</i>	C03XA01	vasopressin V2 receptor antago- nist, der forebygger virkningen af det antidiuretiske hormon (ADH)	1	0	0	0	0	1	0	0	1	250
Tramadol <i>Opioid-analgetikum</i>	N02AX02	svag μ -opioid receptor agonist og NE/5-HT reuptake hæmmer	1	0	0	0	0	1	0	0	1	237
Trospium <i>Urologikum – nedsætter blæreaktivitet</i>	G04BD09	muscarin receptor antagonist	4	0	0	0	0	2	0	2	4	128, 132, 133, 137
Zopiclon <i>Hypnotikum</i>	N05CF01	non-benzodiazepin – fremmer effekt af GABA på receptorer	1	0	0	0	0	1	0	0	1	251

Kilde: Wolff A, Joshi RK, Ekström J et al. Medicin-induceret spytkirteldysfunktion og subjektiv sialoré:
Et systematisk review sponsoreret af the World Workshop on Oral Medicine VI. Tandlægebladet 2017;121:840-60.

Medicinering med svag evidens

INTRODUKTION

Tabellen indeholder en oversigt over lægemidler med svag evidensstyrke i forhold til påvirkning af spytkirtelfunktionen.

Lægemiddel	Antal citeringer vedrørende:				Antal kilder for hvert evidensniveau		Totalt antal publikationer	Referencer
	Mundtørhed		Sialoré		A3	B3		
	Xerostomi	SGH	Subjektivt	Objektivt				
<i>amiloride</i>	0	1	0	0	1	0	1	14
<i>apraclonidin</i>	1	0	0	0	0	1	1	26
<i>asimadolin</i>	1	0	0	0	0	1	1	252
<i>atomoxetin</i>	1	0	0	0	0	1	1	253
<i>biperiden</i>	1	1	0	0	1	0	1	14
<i>cisplatin</i>	1	0	0	0	0	1	1	255
<i>clomipramine</i>	3	0	0	0	0	3	3	90, 95, 145
<i>cyclothiazid</i>	0	1	0	0	1	0	1	14
<i>cytisin</i>	1	0	0	0	0	1	1	256
<i>diltiazem</i>	0	1	0	0	1	0	1	14
<i>dimenhydrinat</i>	2	0	0	0	0	2	2	167, 254
<i>difenhydramin</i>	1	0	0	0	0	1	1	254
<i>disopyramide</i>	1	0	0	0	1	0	1	14
<i>fenelzin</i>	1	0	0	0	0	1	1	113
<i>feniramin</i>	0	1	0	0	0	1	1	254
<i>flupirtin</i>	1	0	0	0	0	1	1	257
<i>granisetron</i>	1	0	0	0	0	1	1	258
<i>guanfacin</i>	2	0	0	0	0	2	2	53, 259
<i>interleukin-2a</i>	0	1	0	0	1	0	1	14
<i>ipratropium</i>	1	0	0	0	0	1	1	260
<i>klorfeniramin</i>	1	0	0	0	0	1	1	254
<i>klorprothixen</i>	0	1	0	0	1	0	1	14
<i>levomepromazin</i>	0	1	0	0	1	0	1	14
<i>maprotilin</i>	1	1	0	0	1	0	1	14
<i>mazindol</i>	1	0	0	0	0	1	1	100
<i>melperon</i>	0	1	0	0	1	0	1	14
<i>mepyramin</i>	1	0	0	0	0	1	1	254
<i>metamid</i>	0	1	0	0	1	0	1	14
<i>milnacipran</i>	3	0	0	0	0	3	3	85, 261, 262
<i>mirtazapin</i>	2	0	0	0	0	2	2	18, 263
<i>moclobemid</i>	1	0	0	0	0	1	1	112
<i>modafinil</i>	2	0	0	0	0	2	2	90, 264
<i>mosaprid</i>	1	0	0	0	0	1	1	265
<i>moxifloxacin</i>	1	0	0	0	0	1	1	266
<i>moxonidin</i>	3	0	0	0	0	3	3	50, 53, 267
<i>nefazodon</i>	2	0	0	0	0	2	2	268, 269
<i>oxitropium</i>	1	0	0	0	0	1	1	260
<i>perindopril</i>	1	0	0	0	0	1	1	270
<i>petidin</i>	0	1	0	0	1	0	1	14
<i>promazin</i>	1	0	0	0	0	1	1	157
<i>protriptylin</i>	2	0	0	0	0	2	2	90, 100
<i>pseudoefedrin</i>	1	0	0	0	0	1	1	207
<i>rilmenidin</i>	2	0	0	0	0	2	2	53, 266
<i>selegilin</i>	1	1	0	0	1	1	2	14, 112
<i>thioridazin</i>	2	1	0	0	1	0	1	14
<i>tianeptin</i>	1	0	0	0	1	0	1	271
<i>triprolidin</i>	1	0	0	0	0	1	1	254
<i>zimeldin</i>	0	1	0	0	1	0	1	14

Kilde: Wolff A, Joshi RK, Ekström J et al. Medicin-induceret spytkirteldysfunktion og subjektiv sialoré: Et systematisk review sponsoreret af the World Workshop on Oral Medicine VI. Tandlægebladet 2017;121:840-60.